

PATRIA

Maica mea din totdeauna bună,
Tu fantastică, cu munți atinși de lună,
Tu cu piinile cit roțile de car.
Cu luceferi clari, în stemă, cînd răsar ;

Maica mea, venind printre furnale,
Focul, mi-l răsari din ele-n cale
Și-mi întinzi căldura, cum întinzi sub
soare

Pentru oameni, lanuri foșnitoare ;

Maica mea, iubită dăruită
Soarelui și ploilor ce răcoresc

Fruntea piscurilor aspre ce s-agită
Între nouri mănoși cînd se rotesc;

Tu rămii pămîntul bun și roditor
Cu fișniri de sonde și baraje grele
Ești lumina mea și-a tuturor
Celor insetați de drumuri și de stele ;

Tu rămii, spre îndepliniri, cărare
Către comunism, întinerind în oameni,
Inima și visurile-n fiecare
Cum întinerești pămîntul cînd
îl saceui.

ION CRÎNGULEANU

În pag. 2-a

O ÎNTREBARE ȘI CINCI RĂSPUNSURI

În pag. 4-a

BĂTRÎNUL de Dumitru MIRCEA

În pag. 6-a

CONSTANTIN BRÂNCUȘI de Gh. DINU

În pag. 8-a

GLUMELE LUI CARAGIALE de Victor EFTIMIU

Notă de lectură

Paul ANGHEL:

„ARPEGII LA SIRET” *)

Cu Arpegii la Siret, Paul Anghel ajunge la, dacă nu mă înșel, al treilea volum de reportaj, ceea ce este departe de a reprezenta întreaga sa producție în această materie, care se răspindește, așa cum îi stă bine reporterului și reportajului, în coloanele presei, în ritmul actualității fierbinți și prompte. Epoca noastră a creat marile monografii reportericești, reportajul masiv, de dimensiunile unui volum, asupra cîte unei realități vaste, a cîte unui fenomen deosebit de complex, observat și zugrăvit în actualitatea sa istorică, și nu, evident, în prezentul zilei și al clipei. Dar dacă reportajul acesta, care depășește numai prin cantitate, nu păstrează spiritul de imediat, de concret, de spontan, al presei, e clar că el iese din limitele genului, oricare ar fi valoarea lui literară. Deci, în definiția reportajului literar, accentul trebuie să cadă pe primul termen, și să cadă foarte asetat.

Desigur că, la volum, Paul Anghel practică reportajul literar, impus de dimensiunile temei reportericești pe care și-a ales-o. În precedentul său volum, *Victoria de la Oltina*, el și-a ales, ca obiect al reportajului, istoria unei gospodării colective, de la înființare pînă la momentul scrisului, etapele și problemele dezvoltării ei, portretizarea relativ amănunțită a unei numeroase galerii de colectivități, analiza și zugrăvirea psihologiei de masă a colectivităților, inventarierea problemelor sociale și tehnico-organizatorice etc., etc. Un subiect, deci, vast și complex, care nu poate fi tratat decît în dimensiunile unei monografii de sute de pagini. A fost o excelentă reușită a scriitorului-reporter, Paul Anghel.

În *Arpegii la Siret*, năzuința sa este și mai ambițioasă. El și-a propus să transmită imaginea unei regiuni întinse, a acelei regiuni care este caracterizată și delimitată de cursul Siretului și al afluenților săi, adică aproape întreaga Moldovă. La baza volumului său stă, mai curînd, comunicarea unei idei și a unei impresii, decît a unei realități concrete perfect delimitate și conturate. Ideea ar fi aceea a armoniei noi și cu totul speciale ce caracterizează imaginea unei Moldove, în care, la chipul tradițional,

străvechi și incremenit de veacuri, s-a adăugat chipul nou, contemporan, al transformărilor de civilizație și spirit create de cuprinderea acestei regiuni mai puțin dezvoltate, în uriașa operă a construirii socialismului.

Astfel, autorul apasă concomitent pe două clape — trecutul și prezentul — încercînd să ne sugereze perfecțiunea unui acord, a cărui a doua notă — prezentul — pune în lumină și valorifică prima notă — trecutul —, legătura, condiția armoniei realizîndu-se prin continuitatea spiritului creator al poporului. Valorile trecutului dau imbold creatorilor contemporani. Creatorii prezentului socialist împlinesc și duc mai departe impulsul străvechi, întrerupt, sugrumat, interzis, timp de decenii și secole, prin setea de câștig a moșierimii feudale și a burghezici.

Pentru o regiune atît de întinsă, — de la Galați, pînă la Suceava — în care atît urma trecutului, cît mai ales creația prezentului este atît de variată în toate domeniile, desigur că viziunea scriitorului se caracterizează prin ceea ce se numește zborul de pasăre: scriitorul nu poate întîrzia prea mult în nici un punct, pentru că opera lui s-ar transforma în enciclopedie cu numeroase volume. De aceea el „ciugulește”, de ici, de colo, cite un fapt semnificativ, și cite o impresie de ansamblu care trebuie să poarte pecetea specifică a contrastelor și a unităților ce poartă numele de Suceava, Rădăuți, Roman, Bacău, Mărășești, Bicăz, de sate colectivizate etc., etc. Evocarea se împletește cu statistica, portretul cu descriția, într-un contrapunct neîncetat, care are mare farmec de lectură, de-gajă o atmosferă foarte sugestivă, dar a cărei valoare de informație concretă apare fărîmițată. Hotărît, aria reportajului este prea vastă, iar concepția de realizare aduce cu ea, pe alocuri, o defecțiune a metodei.

Totuși, la lectură, în ciuda acestei defecțiuni, cartea are un farmec deosebit, căci Paul Anghel are mult talent, are tonuri variate și ascuțite, are sentiment, joacă, cu egală capacitate, pe lirică, pe umor, sau pe informația seacă, și pune în trăirea, mai mult decît în descrierea obiectului său, o dragoste, o sinceritate, o pasiune, care nu se poate să nu cucerească. Dacă cititorul completează, cu propriile sale cunoștințe, locurile pe care informația scriitorului le-a lăsat goale, atunci, cartea lui Paul Anghel îi dă o melodie, o cheie (cum spune chiar el), pentru fixarea și păstrarea unei imagini foarte sugestive a acestei realități noi, care se numește Moldova în epoca socialismului.

RADU POPESCU

*) Editura tineretului 1964

Discuții Discuții Discuții

O ÎNTREBARE ȘI CINCI RĂSPUNSURI

Brigada artistică de agitație din comuna Zlătărei, regiunea Argeș, va împlini în curînd zece ani de activitate. În timpul îndelungatei sale existențe, brigada a abordat numeroase și variate probleme, jucînd un rol de seamă în viața satului.

La întrebarea: „Ce eficacitate au avut programele prezentate de brigada artistică de agitație” ne-au răspuns colectivității:

• ANDREI ȘT. ȚIRLOIU, șeful brigăzii a III-a: Programele de brigadă dovedesc strădania colectivului de textieri de a găsi mereu fapte noi și interesante. Și ceea ce e important — se pune degetul pe rană. Au mai fost pe la noi brigăzi din alte sate, care vorbeau la general despre lipsuri. Cui îi folosește? Brigada căminului nostru le zice pe concret. Să simtă omul și să se îndrepte. Într-o vreme, Constantin Ciobanu, un colectivist din brigada mea, imi dădea mult de furcă pentru că făcea lucrări de proastă calitate. M-a ajutat brigada artistică care a satirizat felul de muncă al lui Ciobanu. Nu i-a prea convenit cînd s-a auzit, dar de atunci a început să-și vadă mai serios de treabă. Cu Marin Șerban a fost la fel. Brigada artistică l-a criticat că lucra la „echipa umbră”, adică stătea mai mult pe acasă. Azi, Șerban datorită modului conștiincios în care muncește a fost numit șef de echipă.

• ION POPESCU: Se pot da multe exemple despre modul în care brigada artistică a contribuit la îndreptarea unor stări de lucruri din cooperativa agricolă. Imi amintesc, de pildă, că într-un program a fost luat „tare” Gogu Prală — brigadier la zooteh-

nie. Și pe bună dreptate. Pe atunci treburile mergeau prea bine în acel sector — nu erau respectate rațiile, curățenia lăsa de dorit. Consiliul de conducere al gospodăriei analizînd această problemă, a numit un alt brigadier.

• GHEORGHIȚA V. DIMOIU: Ce-mi place mie la brigada artistică e că în afară de aspectele privind munca în cooperativa agricolă, mai pune și alte probleme importante din satul nostru. De pildă, în legătură cu școala. Cînd sătenii Gheorghe Cocos și Petru I. Petre i-au reținut pe copiii lor de la școală ca să-i ajute pe lingă casă, brigada a atras atenția printr-un program, că nu procedează bine.

Spre mulțumirea gospodinelor, brigada nu a ocolit nici cooperativa. De cîte ori lipseau din rafturi anumite mărfuri solicitate de cetățeni, brigada nu întîrzia să tragă semnalul. Și acum ne putem lăuda că avem un magazin bine aprovizionat.

• ION TRUȘCA: Un program de brigadă este eficace nu numai atunci cînd critică. Cred că este cel puțin la fel de valoros dacă prezintă spectatoriilor un exemplu bun, demn de urmat.

Noi am construit aici, la Zlătărei o mindrețe de cămin.

De cînd au început lucrările, brigada artistică a găsit forme interesante pentru a-i populariza pe cei care fac muncă patriotică la ridicarea căminului. Mereu alți săteni se alăturau celor lăudați de brigadă. Adesea îl auzeam pe cîte unu spunînd: „Acum o să zică brigada și de mine”. Firește că nu munceau numai pentru a-și auzi numele la brigadă, dar nu se poate nega faptul că este și aceasta un stimulent.

• NICOLAE MARINESCU — director al căminului cultural și instructor al brigăzii artistice: La eficacitatea unui program ne gîndim încă din faza de documentare. Fiind mereu în miezul problemelor, noi, textierii reușim să strîngem un material bogat și în special interesant pe care mai apoi îl turnăm într-o formă artistică. Documentarea ne este ușurată de faptul că mulți cetățeni s-au obișnuit să vină și să ne propună teme, să ne dea fapte. Folosim deci corespondenții vulturii.

După prezentarea programului, urmăm un timp înfluența pe care a avut-o asupra celor criticați și dacă este cazul îi ajutăm în continuare nu readucîndu-i pe scenă ci prin discuții tovarășești. Esențial nu este să avem un program frumos, dar în afara problemelor, ci unul care să folosească. Eficacitatea motivează însăși prezența pe scenă a brigăzii.

ÎN PLINĂ SPARTACHIADĂ

A fost ca să zicem așa un meci „mare”. Cele două galerii încălzite nițeluș și de soarele acestei ierni neobișnuit de blîndă au făcut să răsune pînă hăt, departe, dincolo de pădurea Hemeiușului corurile de voci.

„Haide, haide Semete!

Luptă acuma măi Itești! Gool!”

Pe teren îmbrățișări și veselie. În tabăra Iteștilor zbor de căciuli, strigăte și brațe ridicate în sus. În sfîrșit apărarea celor de la S.M.T. a fost făcută „mat”. Ei care se considerau printre cei mai buni din raionul Bacău au dus cuminte mingea la centru. Și cum pînă la sfîrșitul meciului mai erau doar cîteva minute, slabă nădejde de egalare.

Așadar victorie. „Și încă ce victorie” — spun cei din Itești amplificînd evenimentul.

Despre rivalitatea sportivilor din Itești și cei din S.M.T. Hemeiuș s-a vorbit și se vorbește încă în tot raionul. Pasionatele întreceri de tir, tenis de masă, trîntă, fotbal, șah ori volei fac să crească zi de zi numărul celor înscriși în cele două asociații sportive.

Stațiunea de mecanizatori din Hemeiuș are sportivi pregătiți cu multă temeinicie. De vreo trei ani încoace asociația lor sportivă e dată mereu ca exemplu bun în tot raionul. Pe de o parte pentru rezultatele bune obținute pe terenurile de sport iar pe de altă parte pentru că îi ajută neîncetat pe sportivii din vecinătate. Conducerea căminului cultural din Itești, bunăoară, cu ocazia Spartachiadei de iarnă din acest an și-a pus în gînd să-și intensifice activitatea și în acest domeniu atît de iubit de către tineri. În acest scop a luat legătură cu asociația sportivă din comună stabilind împreună programul întrecerilor sportive în așa fel încît ele să se încadreze în programul cultural. Mai întîi însă a ținut cu tot dinadinsul să se consulte și cu cei din asociația sportivă „Tractorul” din Hemeiuș. Primele rezultate ale acestei colaborări s-au materializat în noi întreceri sportive și în numeroase probe pentru cucerirea insignei de polisportiv.

În una din duminicile acestei ierni lipsite de zăpadă, pădurea seculară a Hemeiușului cu trecătorile și potecile ei întochiate a primit vizita cîtorva echipe de orientare turistică din raion. În concurs au fost prezenți bineînțeles și sportivii din Itești și Hemeiuș. În altă duminică sportivii din Itești au fost invitați de tovarășul Nicolae Tudoran, președintele asociației sportive „Tractorul” S.M.T. Hemeiuș la un

schimb de experiență asupra pregătirilor și antrenamentelor ce se cer în probele sportive incluse în Spartachiadă. Cu acest prilej cei din Itești au văzut o vitrină plină cu plachete, cupe și diplome obținute în numeroase întreceri sportive. A fost argumentul cel mai convingător ca să asculte cu luare aminte despre felul cum se pregătesc și cum se comportă pe terenurile de sport tinerii mecanizatori ca: Ion Stănică, Cornel Zaharia, Ion Stănică, Aurel Veghiuc, Ion Maxim și mulți, foarte mulți alții care le ară și însămîntează pămînturile.

Întîlnirea a dat roade — subliniază directorul căminului cultural din Itești în carnetul său de notițe. Mulțumită celor învățate în schimbul de experiență sportivii noștri au obținut și obțin rezultate din zi în zi mai bune în marea și pasionata întrecere a Spartachiadei de iarnă.

ROMEO CĂLĂRĂȘEANU

Sport pe scena căminului cultural din comuna Verești raionul Olt. nița

Colaboratoarea mea PREȘEDINTA

Controlul culturilor de toamnă pe ogoarele cooperativei agricole de producție din Cuza Vodă

— Eu una nu mai am răbdare. Mă duc acolo să văd ce au de gând. Am încurajat-o în ideea asta și într-o zi s-a suit în tren și s-a dus la întreprinderea furnizoare. Cum le-o fi vorbit nu știu, dar a venit o dată cu azbocimentul.

— Oamenii ăștia nu-și dau seama că și la noi aici e un mecanism unde fiecare particică are timpul și locul ei?

Zică-i-se și aprigă. Dar mai curînd cred că nu poate suferi — ea și noi — tărăgăneala birocratică. Cu aceeași insistență a adus în gospodărie un transport de uree. Nu pot să trec sub tăcere și urmările acestui lucru. Cu ureea aceea s-au înobilat 180 de tone de furaje grosiere (coceni și paie), s-au îngrășat 100 de vite mari. În trei luni grosierele s-au transformat în 9 000 kg de carne.

Aprigă să fie? A venit într-o zi o colectivistă și i s-a plins că a lăsat-o bărbatul cu cinci copii și s-a dus după alta mai tină. O asculta pe cealaltă și sufletul ei de femeie a

tresărit la nu știu ce amintiri și i s-au umezit ochii. Apoi transfigurată l-a chemat pe bărbatul vinovat de adulter în fața consiliului unde l-a musturat și i-au și reținut din ce i se cuvenea cinci părți pentru copii. — „Așa ceva între sătenii noștri nu poate fi iertat“.

Mi-a arătat într-un rînd satul. — „Știi cine stă aici? — m-a întrebat — Vasile Stoian“. Era o casă mare, concepută după noua arhitectură rurală, împodobită cu decorații fanteziste. „Înainte stăteau toți într-o cameră, cu o singură ferăstruică și cu pămînt pe jos. Alături stă Rada Bănică. A fost printre membri fondatori ai gospodăriei. Acum e lipsită de griji. I se dă ajutor de bătrînețe“.

Am înțeles că noțiunea de sprijin al bătrînelor la cei care au muncit pămîntul a intrat în vocabularul sătesc la puțină vreme după ce s-a încetăținit cea de umanism și demnitățe. Pensionarii cooperativei agricole de

producție primesc o jumătate de milion de lei anual.

Îmi place s-o văd cum se pregătește pentru sesiuni. (E deputată în Marea Adunare Națională, în sfatul popular regional și raional).

— Am cuprins oare totul, ce zici? — și-mi arată de fiecare dată însemnările după care ia cuvîntul în marel sfat al țării și comunică lumii marile transformări din satul în care a deschis ochii. Că au atins anume în 1963 cele mai mari producții de cereale din istoria comunei; că în timp de patru ani cooperatorii agricoli au încasat numai bani zece milioane; că pe ulița obidiților de altădată numită „Mușoni“ sînt multe case noi.

Președinta ar vrea să cuprindă totul aici, întreaga istorie a comunei din ultimii 20 de ani, dar acest lucru, trebuie s-o recunoaștem, nu este posibil oricît de mare i-ar fi însuflețirea.

Ing. agr. GH. PREDESCU

În activitatea căminului cultural din comuna Plosca, raionul Alexandria, se prelungește în aceste zile de iarnă preocuparea de peste an a colectivităților pentru sporirea roadelor. Pășind nu demult pragul căminului am asistat la o întrecere pe ogorul... cunoștințelor agrotehnice.

Concursul „Cine știe răs-punde“, la care luau parte activă colectivități din brigăzile de muncă pe timpul iernii, al căminului cultural și al bibliotecii. Să luăm, de pildă, ciclul de conferințe agricole. Pînă acum, cu sprijinul inginerului agronom Ilie Titin, președintele cooperativei agricole și al profesorului de agricultură Marin Dumitru, numeroși ascultători din rîndul colectivităților au aflat lucruri noi despre factorii care contribuie la sporirea producției agricole, despre măsurile ce trebuie luate în timpul iernii pentru a asigura recolte mari de cereale și plante tehnice, despre obținerea de legume proaspete în tot timpul anului. Iar, deseori, conferințarii își invită astfel ascultătorii: „Și acum poftiți la demonstrație“. De pildă, o demonstrație privind pro-

ducerea ghivecelor nutritive a încununat expunerea ce interesa pe legumicultori. Și ciclul continuă cu perseverență, în fiecare vineri, după programul afixat și cunoscut de toată obștea satului. Cei ce se gîndesc la perspectivele lui '65 nu pot să nu se preocupe și de sporirea averii obștești a cooperativei, chezășia unor venituri mari ale membrilor. Cifrele de plan au devenit în această privință izvorul unei serii de calcule despre căile creșterii averii obștești a gospodăriei din Plosca. Sătenii au urmărit cu atenție calculele făcute de unul dintre cei mai prețuiți tovarăși de muncă ai lor: tehnicianul agronom Alexandru Dinu. Cartea și filmul agricol își aduc contribuția la răspîndirea cunoștințelor

PREOCUPĂRI PENTRU '65

agrotehnice. Învățătorul Ion Popescu care se ocupă în permanență de popularizarea filmelor, nu lasă nici un documentar agricol neprezentat și organizează vizionări speciale pentru cursanții de la învățămîntul agrotehnic de masă. În curînd „o seară a filmului documentar“ va înmănușia, pe ecranul cinematografului din Plosca, filme dedicate fiecare cîte una dintre ramurile de producție principale ale cooperativei agricole de producție din Plosca. Ne-am luat rămas bun de la deslincii activiști culturali din această comună pe cînd pregăteau o „zi de cultură și educație“, cum denumiseră ei programul cultural bogat, inițiat în vederea schimbului de experiență ce urmează să aibă loc cu cooperativa agricolă din comuna apropiată Buzescu. Conferințarii, artiștii brigăzii de agitație, fruntașii gospodăriei alcătuiau un colectiv entuziast și harnic care punca la punct seria de manifestări din ziua schimbului de experiență. Iarna culturală anunță recolte bogate la Plosca.

T. GHEORGHIU

T. GHEORGHIU

T. GHEORGHIU

T. GHEORGHIU

Eu vă vorbesc aici în dubla calitate de inginer agronom și vicepreședinte al cooperativei agricole de producție din Cuza Vodă. Așa am cunoscut-o și v-o descriu foarte pe scurt pe președinta noastră Gherghina Cojocaru.

A întrebat-o o dată cineva și eram și eu prin preajmă: „Cum te-ai ridicat dumneata Gherghino?“

— Prin muncă — a fost răspunsul neașteptat de simplu. Ea a pornit-o de la săpă. Dar dacă ești om cu har e cu neputință să nu ți-l vădești chiar și acolo. A ajuns repede șefă de echipă. Din clipa aceea nu s-a mai oprit. Parcă prinsese aripi și i-a fost dat ei să fie prima brigadieră a gospodăriei, apoi membră în consiliu și în sfîrșit de patru ani încoace președintă. Să mă ierte dînsa și dumneavoastră cititorii că scurtez pînă într-atît această istorie a ureșului ei care s-ar cuveni tratată altfel. Cînd au ales-o președintă unii se îndoiau. Și parcă înclinam să le dau dreptate. Ne-a lămurit ou-n singur răspuns pe care eu l-am găsit plin de țile.

— Nu sînt singura. Nu sînt singur. Așa a și fost. Comuniștii au ajutat-o cei dintîi așa cum și făgăduiseră în adunarea generală cînd a fost aleasă. Și nu s-au dezis.

Țin minte că la început am avut eu ea o primă controversă pe chestii de știință. Trebuia să promovăm în cultură soiuri noi de griu. Pretînd că apărăm atunci soiul cel mai productiv și mai rentabil.

— Dumneata — o întreb — cunoști bine caracterul solului și cliimei?

— Bănuiesc că da.

— Ei bine, să știi că aici la dumnea-voastră prinde Triumph-ul.

Nu mi-a răspuns. Poate gîndea: — „Uite la el, nu-i localnic și știe mai bine ea noi care am ieșit din țărîna asta“. Am spus poate gîndea așa, că de zis n-a zis nimic. Seara cînd a plecat a luat cu ea cartea de fitotehnie. În noaptea aceea a dormit puțin. Se vedea după ochi. A doua zi a deschis singură discuția.

— Ai avut dreptate. Și spunea asta cu toată înțelegerea. Împrumutase în fond un punct de vedere înaintat. — „Noi avem de lămurit — spunea ea — vechi nedumeriri. Și unele au rădăcini bătrîne. În fiecare clipă le scoatem din gîndire și punem în loc păreri și judecăți noi“. Enunța în limbajul ei nepretențios acel neabătut și universal principiu al progresului. 250 de cooperatori agricoli cursanți la diferitele cercuri din gospodărie au trecut și trec necontenit ca și ea prin aceleași momente de clarificare.

Se mai spune despre ea că-l femeie țigă. A întîrziat într-un timp o undă de plăci de azbociment pentru acoperișul grajdurilor. Venea frigul și o vedeam cum se perpelește.

Casa-laborator a cooperativei agricole din Hălchiu, regiunea Brașov. Inginerul zootehnic Emanoil Popovici, dă explicații în urma unei lecții de zootehnie

Bătrînul

Povestire

A murit bătrînul și au venit feciorii lui să-l îngroape, s-au adunat de prin toate părțile, pentru ultima dată toți acasă, că nu mai aveau la ce să vină. Viața îi răzlețise care pe unde și te mirai că erau chipeși, îmbrăcați frumos în straje negre, femeile și copiii lor la fel, încît îți ziceai că nu greutăți i-au întâmpinat de cînd s-au împrăștiat, numa-n bine și-n dedulce s-au potrivit. Și-ți mai ziceai că mare minune se întîmplase că din ființa aceea strîjită și puțină, culcată într-un coșciug de scindură geluită frumos și vopsită de meșterul satului, răsărise atîta putere de viață cită se strînsese în căsuța bătrînească, îmbîcsită de stăra luminărilor și de mirosul florilor ofilite. Nu încăpeau toți, se perindau pe lingă sicriu, care-cum, după firea fiecăruia, să-l sărute pentru ultima dată pe bătrîn și să-i privească fața imboțită, zbîrcită, încremenită pe veci, pe care puteai citi toate

Desen de T. IOANEȘ

necazurile unei vieți de om sărac, învrednicit să ajungă la optzeci de ani. Peste fața bătrînului se întinsese acum o pace nepăsătoare, de-acuma înainte tot una-i era, el depănase în viață tot ce putuse îndura un om, și cite un picur de bucurie, atît cit să-i țină vie scînteia nădejzii. Fruntea i se dedumbrise, chiar și urma creșturilor bătrînești devenise străvezie, ca și cum o mulțime de cucerise o împăcare definitivă și statornică, dar dinștea aceea de pe fața lui îl așeza de-o parte de oameni și-l făcea foarte singur, atît de singur încît aici nu credeai că a stat vreodată între lume și i s-a simțit prezența. Pe urmă, dacă-ți luai ochii de la el și-ți lunecai privirile prin cămărușă, te întîmpina de peste tot ființa lui cea atît de bine cunoscută — cojocul din dosul vetrei, găleata cu mîner lustruit, calendarul din perete pe care scrisese o adunare de trei numere, smocul de romaniță uscată atîrnat la grindă, și, pe peretele dinspre drum, între ferestre, o mulțime de poze, unele lucrate foarte artistic.

Bătrînul își petrecea serile singur. Cînd începea să vremuiască, închidea ușa și pleca pe la copii. Pînă în primăvară îi vizita pe toți, să nu fie supărare, le spunea lor, să nu le fie greutate, spunea prietenilor din sat, moșnegi ca și el, veniți acum cu toții la înmormîntare, în haine albe și curate, și îl pomeneau de bine la umbra părului vinjos, cu coroană măreață căruia nu-i păsa de moarte. Ca și pe feciorii lui, și părul acela fusese altoit și sădit în curte cu mulți ani în urmă, pe vremea cînd bătrînului, oricît i-ar fi fost de greu, numai moartea nu-i umbla prin cap.

Veniseră la prohod și notabilitățile satului, oameni gravi și respectuoși, căci bătrînul fusese „cineva”, nu-l puteai ocoli, aveai vreo treabă de descurcat, înhebai la care copil de-al dumisale să bați și să te ajute, să nu stai cine știe cît pe la oraș, că-i cu cheltuială și vremea-i scumpă. Îl mai întrebai, cite odată, ce crede dînsul că ar trebui făcut în împrejurarea cutare, apoi că dădea răspunsul așteptat, că nu-l găsea, plecai cu altă inimă de la el. De altfel, nici nu veneai pentru soluție, doar așa să nu zici că ai trecut pe lingă el și nu i-ai cerut părerea.

— Tocmai murise mama dumneavoastră cînd am isprăvit și noi colectivizarea, știți doar, că și-atuncea erați de față și dup-ăia l-am întebat pe moșu, ce crezi, bade Savule, bine-a fi să ne-apucăm noi acum,

în pragul iernii, de clădit grajduri? Dumneata ai cîmpit destule grinzi, ai ridicat acoperișuri, lucrat-ai iarna, n-or cîrți oamenii că-i îndemnăm să lucreze afară, pe frig?

— Păi, tovarășe președinte, sînt tot soiul de oameni. Cunosc eu un soi care, vara, tinjește după iarnă, și iarna umbra verii, orice lucru i-ai rîndui, tot după hodină s-ar uita. Alege alt soi; și cînd le-a fi mai greu, atuncea să fii printre ei.

— N-oi avea de unde să știu asta, în tot momentul, că-n multe locuri trebuie să ajung.

— De-i ajunge totdeauna unde-i mai greu, a fi tare bine. Îi sta și te-i gîndi. Pavele, îi întreba, că nu ești singur. Aș veni și eu cîteodată să-ți mai țiu de urit, da-s tare lungi drumurile acuma, șanțul mi se pare vale și valea — surpătură. Îi osteni tu pînă la mine.

Acuma, după ce eram cu toții la colectiv, mă trezesc anul trecut așa, către primăvară, cît ce s-a întors de pe la dumneata, îmi pare, tovarășe inginer, că mi-i oarecum să-ți zic mă, ca mai demult... — bine, lasă că ți-oi zice de-al-dată — numai ce-l văd la sediu. Obosise, era noroi mare. Zice, de trei zile-s venit, Pavele, mi-am pus și două cloște, mi-am adus căjelul acasă, am măturat prin ogradă și am rugat-o pe Măriuca să-mi scuture, dar nu ți-ai arătat obrazul... Nu, n-am să te întreb de partea mea de la gospodărie, aia vine oricum, dar de ce n-ai luat butoiul acela de sub șopron, că toată iarna l-a bătut vremea, și-i doască de uscat. Ți-am spus să-l iei, îi trebuie numa un cerc pe margine și puteați pune în el orice fel de vin, și medalie să fi avut...

— Păi, ne-am gîndit noi că...

— Dar-am zis că-l dau la gospodărie, ce vă mai gîndiți? Nu-i voia mea?

— Ziceam că-i avea și dumneata unde să-ți strîngi o poamă. Doar știi cum îi, dimineața o mină, sara un pumn, nici nu știi cum se umple butea de pe sub prunii ăia, fierbi toamna și ce iese îți prinde sufletul peste vară...

— Aia-i butoi de vin, Pavele, de vin. Îi ca nou; dacă are zece ani, nu cred să aibă. L-am dat la gospodărie, cu via, cu stropitorul, de ce nu l-ați luat?... — Apăi, ți-am spus că...

— Noa-poi, l-oi aduce eu, dară. L-oi pune într-un car. Numai să-l prind pe Panțiru să-i strîngă cercurile. Îl umflu eu, îl rostogolesc la fîntînă și-i dau o apă... La toamnă i-om da vin. Pentru poame am eu...

Nu știu cum a fost, cum nu, a trecut vara, pe bătrîn l-ați dus mai devreme că era bolnav, și-n primăvara asta mai mult s-a învîrtit pe pat decît prin curte. L-am întebat de ce-o venit acasă dacă nu se simte întebat, dar dumnealui, de colo, că n-are nici pe dracu, așa-s bătrînețele, — din ofitaturi și din cite-un vai. Și-i era dor să vadă cum înverzește hotarul, că de optzeci de ani tot îl vede și nu se mai satură, și cum se mișcă oamenii pe cîmp ca niște gingăni albe, cum înfloresc pomii și ierburile și cum se adună norii peste pădurea Runcului de vin cu ploaie să stîmpere pămîntul și să odrăzlească sămănturile. Cum vine acasă și-și scapă ochii peste lumea de la noi, cum i se pare că întinerește. Zicea că de n-ar trebui să se scoale mereu iarna ca să puie pe foc, nu s-ar duce nicăieri, că acolo n-are prieteni, cu cine să schimbe o vorbă, să-l întebă ceva ori să tacă cu el că-i știu toate poveștile. Acuma văd ce l-a tras către casă, ia, asta care nu ne iartă pe nici unul; nu știu, semn era în dumnealui, ori ce era, destul că a venit să se așeze în pămîntu-ăsta, că tare drag i-a fost, hodinească-se în pace.

Pe bătrîn l-a dus la groapă încet, în car năpădit de flori și de coroane, tras de patru boi cu năfrâmi negre în coarce și fiindcă înflorise sinziana, te amețea mirosul ei, căci femeile acoperiseră copirșul cu sinziane, îl boceau pe bătrîn cu glas stîns, după obiceiul vechi, știind că tuturor le vine rîndul.

La pomene, înainte de a se așeza oamenii la mesele înșirate sub pîrul cel fainic, pe o vreme dulce ca aroma de floare, Măriuca, nepoata, și ea femeie cu copii mari, îi întinsese celui mai mare dintre feciorii bătrînului un plic mototolit, albastru. Scria pe el să-l deschidă numai după înmormîntare, să mai sune o dată cuvîntul lui deasupra pămîntului, chiar așa scria pe plic. Feciorii s-au strîns laolaltă și au celît scrisoarea și cît erau de bărbăți și de voinici i-a podidit un plîns, să zici că abia atunci își simțeau pe de-a-tregul durerea. I-au chemat în casă pe cițiva, și pe Pavel, președintele. Scrisese bătrînului, și cu toții aveau impresia că îl aud:

„Apoi, dragii tatii, cînd n-oi mai fi să rămînă toate cum le-am hotărît noi pe cînd trăiam, numai cojocul să-l dați lui Panțiru, că-i paznic de noapte și să nu-i fie frig, și să-și aducă aminte de mine. Și tot am vrut să-i mai spun lui Pavel să ia butoiul acela de sub șopron, că-i bun, și să pună vin în el că are doagă tare bună. Să pună fără frică, doară ce vin se făcea în el știe Pavăl... Apoi, cînd or scoate vin din el să mă pomenească și pe mine. Așa să faceți!”

— Mi-a spus și mie să nu uit, se căina Măriuca printre sughituri, dar dumnealui s-o gîndit la toate înc-odată, să nu ducă ceva neîmplinit pe ceea lume, bagsamă.

S-au așezat la masă, în pomeana pentru bătrîn, deasupra mesenilor foșnea cu mare putere de viață pîrul, frunzele lui licioase sclipeau în soarele asfințitului și se clătinau ușurel, ca înfiorate, nu de vînt, de mireasma cîmpului întreg colcăind de sevă. Pavăl își aruncase ochii spre șopron, văzuse butoiul acoperit cu o joală veche și simți că bucata de pîine din care îmbucase în neștire era umedă și sărată...

DUMITRU MIRCEA

DIN PRODUCȚIA C

CITIND

Foile luminii se desfac pe rînd
Și lumina vie chipul i-l cuprinde
E o fremătare de idei vibrînd
Clipa bucuriei simple, se aprinde.

Urmărește-n pagini firele prelungi
Care-i țes în minte magicele sfere
Oboseala zilei pare e-o alungi
Cînd găsești în slove din belșug putere.

Mîine o să mingii florile pe rînd
Să le simți în palme seva și căldura
Fremătarea asta de idei vibrînd
O s-o înțeleagă pe deplin natura.

DIONISIE DUMA

CÎNTECUL

UNUI ZIDAR TÎNĂR

Tot zidind la înălțimi,
zile-n șir și nopți la șir
am strîns stele. Traista-i plină
și mai am și în chimir.

Dau o stea pe-o-mbrățișare,
două, pentru-o sărutare,
dar nu pe una furată,
pe una adevărată.

Pentru-o noapte printre flori,
dau luceafărul din zori,
pentru una-n crîng afară,
dau luceafărul de seară.

Cine dragoste îmi poartă,
traista plină o ia toată
de vrea să-mi fie nevastă,
i-aduc cerul la fereastră.

VASILE BUȚAN

MÎNILE TATEI

Mîinile tatei erau bătătorite și tari,
De pare-ar fi subțiat în palme cozile tutu
sape!

Mîinile acelea
Care nu s-au odihnit îndeajuns niciodată,
Mereu istovite, treze mereu mai devreme,
Întîrziu o clipă din somn să mă cheme.

„Fabricat
în R.P.R.“
Foto: VITAN
MARIN,
laborant

JURILOR LITERARE

e simțeam mirosul tutunului și-al glicii,
a pe-o răcoare proaspătă a zorilor și-a apelor
i mi... tatei,
fă mîngîiau, noduroase și grele,
ăvășite de chipul meu și de soare.

e aceea și azi,
upă primul cîntat al cocoșilor,
ni pătrund în gînd, stăruitor...
orile, parcă sînt mîinile tatei neliniștite și mari
- Aripile acelea ce m-au deprins să zbor —

FLORIN MANEA

LUMINĂ

De-atîtea ori, din pragul casei mele,
În nopțile de veghe și visare
Am tot privit pe-a cerului cărare
Frunzarul rece-al umedelor stele...

Dar într-o zi s-a profilat pe zare
Un stîlp crescut din piatră și oșele
Ce trebuia-ntunericul să-l spele
Din prag și pină-n neagra depărtare.

Flăcăi cu ochi adinci, de vioarele,
Cu umeri largi și mijlocul subțire,
Au prins de stîlpu-nalt un pumn de soare

Pe care l-au legat cu mii de fire...
Lumină caldă-a pomului de soare,
Tu-ntreci în noapte miile de stele!

CLEMENT ANTONOVICI

PENTRU TINE

Am făcut pe boltă stele
Și-am aprins focul cu ele.
Dimineața, cînd s-a dus
Vîntul, tremurînd pe sus,
Am deschis inel de soare
Către păsări călătoare,
Cînd în primăvară vin,
Aducînd priviri de crin.
Pentru tine am deschis
Lumea-n aburii de vis.
Șesul, pădurea și munții
I-am închis sub poala frunții
Și le-aștern mereu, cînd știu
Că te văd prin somn, tîrziu.

MIRCEA CRISTEA

Satul se numea odată „VAIDEEI“

Însemnările de față au fost începute într-un magazin universal. Un magazin cum sînt și vor mai fi încă multe, cu etaj, cu vitrine mari, luminat seara ca ziua, unde intră cooperatorii agricoli și simt, — cum nu se poate mai concret, — orașul la ei acasă. Cînd s-a ridicat magazinul, bătrînii îndeosebi l-au privit îndelung din uliță, cu mîna streșină la ochi, (de parcă priveau la soare), într-o contemplație mută și răscolitoare.

Gestionarul răsfoiește prin facturi și boniere, dă de nume care îi asociază dialoguri și întîmplări pe care ni le relatează.

— Moș Bălăceanu a luat un difuzor. Avea unul, dar cele noi sînt, cum să zic, „mai aerodinamice“. Paraschiva, fiică-sa, a luat mobilă...

*

Bătrînul Stan Bălăceanu ocupă din casă o cămăruță, despre care zice: „ăsta-i cuiubul meu“. A cerut să i se pună difuzor și să i se aducă ziarle zilnic. Fiică-sa Paraschiva s-a conformat. Ea îi poartă de grijă și-i este și poștărită. Difuzorul e acum în perete și — după cum îi place sau nu-i place — bătrînul se cațără pe pat cu o sprinteneală de necrezut și-l potrivește de la buton. Difuzorul cerne o muzică discretă și distingem, mi se pare că în același timp cu bătrînul, o piesă de Schubert. Și atunci îl văd că se precipită spre cutiuța din perete și dă butonul la „tare“. „Am eu în cutiuța asta cîțiva prieteni — zice — care mă vizitează cînd și cînd. M-a-nțărcat mama cu zeamă de mac — că nu mai avea sîn — dar uite că mi-e scris să mor în muzică“. Și-a creat așadar un mic sistem de valori artistice. Instrumentul de triere și clasificare — inima. Îl lăsam dezghio-gînd porumb pentru orătării și ascultînd pe Schubert...

În camerele Paraschivei lucrește lacul de pe mobila nouă. Paraschiva e contabilă șefă la gospodărie. De șapte ani ține scriptele gospodăriei și organizează evidența, meticolos cum știu femeile s-o face.

— Acum șapte ani le venea mai ușor la contabili. Era rulajul mai mic. „Rulajul“ ține de vocabularul contabil-cesc. Dar în clipa aceasta el își multiplică sensul și semnificația și ne vorbește de cite s-au întîmplat în Vilcele în decurs de șapte ani, de puterea crescîndă a gospodăriei, de sacii cu bani pe care îi aduc ei de la bancă la ziua împărțelilor, de toate mulțumirile pe care au încercat și le în-cearcă. „Rulajul“ — ce amplu răsună în versiunea lui socială.

— Spuneți-ne care este astăzi rulajul?

— Păi în 1957, cînd am intrat eu contabilă la gospodărie, numărăm venit 700 000, iar acum 7 000 000.

Rulajul s-a mărit. În birou au mai apărut cîțiva ajutoari de contabil. (Atîți cîți trebuie ca să nu încarce zilele-muncă). În răstimpul acesta, marcat atît de apăsător și în existența Paraschivei, numărul de animale mari a crescut de la 61 la 1 036, al construcțiilor zootehnice de la 4 la 19, al brigăzilor de cîmp de la 4 la 8. E cel mai scurt rezumat al unui proces vast care se desfășoară și crește inevitabil clipă de clipă, biruind greutatea fiecărui an și oferindu-le oamenilor neîncetat elemente pentru aceeași reflecție: „ce-am fost și ce sîntem“.

*

În rafturile magazinului universal stau într-o stranie vecinătate televizoarele și... felinarele de vînt. „Mai vindeți felinare?“ îl întrebăm cu stupoare pe gestionar.

— Le mai folosesc oamenii pe la grajduri, da' acum, de cînd cu electrificarea...

Au vîndut unul singur într-un an. Restul a rămas intact, și grupul acesta de lucruri vetuste degajă acum o notă de restriște. Povestește cineva alături, refăcînd un tablou uitat aproape: „...mergeau pe atunci bejenarii în convoaie, cu felinare d-astea clempănind la coada căruței“...

Așa e; se tot duceau cu ochii la stele, străbătînd satele într-o încercare dramatică și inutilă de a-și schimba soarta.

...În răstimpul în care s-a vîndut un felinar de vînt, s-au vîndut și 20 de televizoare. Gestionarul are documente, are facturi, el susține un adevăr istoric. Existența satului e profilată în prezent pe televizoare. Notăm în fugă cîteva nume de cumpărători: Ștefan Ghionea, Grigore Vilcu, Ion Coja, Ion Vlad.

— Unde stau?

— În Vaideei — spune gestionarul. Îl corectează un cor de voci: „Erculești“, frățioare. De unde-ai mai scos Vaideei? Parcă le e rușine cînd se mai pronunță, fie și accidental, cuvîntul acesta. Dar el ni se anină undeva în minte și-l repetăm într-una. În vechea toponimie am mai întîlnit numele. Și invariabil „Vaideei“ era locul năpăstuiților, unde traiul era o osîndă, unde apariția oamenilor stîrnea mila tuturor, chiar dacă aceia nu erau mai puțini necăjiți. Dar spunînd Vaideei aveau astfel un termen de comparație care le atenua părerea despre propria lor nefericire.

În „Vaideei“ am urmărit la televizor, în perfecte condiții tehnice, un meci de fotbal. Ne aflăm în casa lui Ion Coja. O casă cu șase încăperi, din care efectiv sînt locuite trei.

— Cînd ai ridicat casa, de ce-ai poruncit meșterului să-ți facă anume șase încăperi și nu trei?

— Mă gîndeam că mă extind, că or să crească pretențiile.

A avut dreptate. I s-a măritat fata care le-a adus și un nepot. Iarna stau în polată. Polata e și bucătărie de iarnă. „Că mai avem și una de vară“ — precizează nevasta. Nevasta lui Coja a încălțat întia dată pantofi cînd s-a prins în horă. El avea ghete dar n-avea haine. Așa că la nunta lui a apărut în costum de împrumut. La nunta fetei s-a schimbat povestea. S-au dus la magazin și au tot ales, nehotărîți, scotocind printre costume și încălțări. A fost și o discuție despre zestre, nu lipsită de umor, între soacra mare, Dumitra Bardaș și Ion Coja.

— Țe-i dai matale fetei, cuscre Ioane?

— Păi fi dau pămîntul de la Vilcele pînă la Balta Albă. Cuscra a prins-o din zbor.

— Iar eu băietului pe cel de la Vilcele pînă la Neraș. (Astea ar fi chiar cele două jumătăți din care este alcătuit pămîntul cooperativei agricole de producție).

*

Opt din cele 24 de televizoare vîndute în anul care avea s-a sfîrșit au luat drumul Vaideei-lor. Unul îl găsim — cum am amintit — în casa lui Ștefan Ghionea. Aceeași casă (stilul se păstrează, ca și numărul de camere). A făcut-o pe locul vechi, unde se afla un grajd cu un cal. Lipită de grajd o bojdeucă cu stuf. Aveau o laviță de scînduri și o masă cu picioarele de-o palmă. Cînd mînceau cocoșau masa în pat, că n-aveau scaune. Poate că n-am fi redat amănuntele acestea, dar Ghionea le povestește stînd pe divan-studio, iar din cînd în cînd îi examinăm profilul prin oglinda de la toaletă.

— În 1965 ce-ți mai cumperi?

— Nu-i asta grija mea. Banii sînt la C.E.C. Nevasta-i achizițoarea. Eu am altele pe cap.

Ștefan e șef de brigadă. Serile și le petrece studiînd o problemă; o definim în terminologia aleasă de el: „Lichidarea decalajului în producția brigăzilor“. A fixat cauzele metodice, analizîndu-le cu minuția unui economist. „Lucrează“ de obicei seara (plugarul face de astă-dată muncă intelectuală). Nevasta îi pregătește cina la aragaz. Lustra cu alămuri scînteietoare, aninată de tavan, dă un colorit dulce tabloului descris.

P.S. „Rulajul“ în mărfuri al magazinului universal din Vilcele (de care ține și Erculești) fost cîndva Vaideei) s-a ridicat anul trecut la 4 160 000 lei. Aceasta reprezintă valoarea mărfurilor industriale, a articolelor de folosință îndelungată, care au străbătut calea de la magazin la casele cooperativelor agricoli.

V. TOSO

Magazinul universal din Negru Vodă, regiunea Dobrogea

Constantin BRĂNCUȘI

Acum șazece de ani, sosea la Paris, venind cea mai mare parte a drumului pe jos, Constantin Brăncuși. Făcuse această cutem-zătoare călătorie cu un tovarăș de aspirații artistice, ardeleanul Peter Neagoe, care a ajuns apoi un reputat prozator în limba engleză.

Constantin Brăncuși este astăzi considerat de cele mai consacrate figuri ale criticii plastice, cel mai reprezentativ sculptor al vremii noastre.

S-a născut în unul din satele de lângă Tîrgu-Jiu — la Hobița —, regiune nu numai de un fastuos folclor, dar și de o adîncă sensibilitate artistică populară, care merge la esența substanțelor, la expresia cea mai sugestivă a simțămîntelor și a cugetului.

De generații îndelungi, de secole, oamenii de pe aici au simțit nevoia și au strănut să-și înfrumusețeze ambianța în care trăiau. Straietele, pridvorul, poarta, furca, troița, lingura cu care mîncau, zugrăvelile, culorile. O sublimă interferență dintre viața lor materială de fiecare zi cu spiritualitatea lor eternă, în trecut și în viitor.

Constantin Brăncuși pleca de lângă vatra strămoșească să-și caute de lucru în tîrgul mare, cel mai mare din Oltenia lui — la Craiova. A fost băiat de prăvălie la o circumă de lingă gară. Mai curînd o tavernă. Cu un jupîn hapsîn, cu mîsterii zgomotoși, bătărași. Spiritul de poet al lui Brăncuși, nu-l rătăcea. Se duce să învețe la Școala de Arte și Meserii din Craiova. După absolvire vine la București și se înscrie la Școala de Arte Frumusețe. Școlăritatea academistă și de un tradiționalism pe măsura unei clase care se depărta tot mai mult de popor, nu-l mulțumește. Și se așterne la drum. Spre Paris, unde revoluția burgheză înstăpînise o artă mai revoluționară de

Colț din atelierul de la Paris

expresii noi. Dar nu ca un dezrădăcinat, ci ca un reprezentant al geniului popular românesc, hotărît să răzbată, să afirme frumusețea artistică a țărânului din Gorj. Burghezia de lingă care a plecat l-a hilit. El totuși rămînea legat, cum a rămas pînă la sfîrșitul vieții lui — a murit în 1957 — de țarina și de minunile sufletului românesc. În 1914, după ce lucrează în atelierul celui mai mare sculptor al vremii, Rodin, și de unde pleacă simțindu-se strîmtozat în aspirațiile lui, devine o personalitate artistică recunoscută. Trimite la Expoziția Tinerimii Artistice două lucrări de ale lui, care îi sînt primite, dar, cum notează Alexandru Vlahuță într-o carte de amintiri, lucrările au fost primite ca să-l compromită. El, totuși, este un artist recunoscut în cea mai somptuoasă metropolă a artei din lume. I se comandă să facă statuia lui Spiru Haret. Cel trimis să perfecteze lucrarea, îi cere o machetă. Constantin Brăncuși face macheta unei fîntîni. Clientul este îngrozit.

— Asta înșeleg să fac, a fost răspunsul lui Brăncuși. La noi în sat cînd vrei să cinstești amintirea unuia om, îi faci o fîntînă. Asta e monumentul cel mai potrivit, după datina noastră. Să te oprești, obosit de drum, să bei o

gură de apă la fîntîna lui cutare. Să aibă, m-am gîndit, Bucureștiul, un izvor care să amintească pe cel care a fost Spiru Haret, un luminător al satelor. Nu concep și nu fac decât să fac, ca monument, o excelență în redingotă!

Bineînțeles că porunca a fost retrasă, spre nedumerirea reprezentantului redingotelor și spre mulțumirea artistului, care nu a vrut să facă nici o concesie.

Au venit apoi lucrările care l-au făcut celebru; cel mai mare sculptor al epocii noastre: Pasărea măiastră, Cumințenia pămîntului, Sărutul și altele inspirate din arta noastră populară și ridicate la o tulburătoare concepție a realizării artistice.

În anul 1937, Constantin Brăncuși vine în țară să-și vadă Hobița lui, dealurile, pădurile. Jiul, frații, nepoții; să se adapteze, ca un mare artist, din țarina lui. Stă și realizează la Tîrgu-Jiu cel mai amplu ansamblu sculptural al creației lui: Columna fără sfîrșit, Poarta sărutului, Masa tăcerii, care traversează orașul de la marginea lui pînă în malul Jiului. Un arhipag al artei populare, a măreției ei artistice, mărturie a legămîntului lui Constantin Brăncuși cu poporul al cărui fiu este și de care nu s-a dezmințit niciodată.

Am fost acum vreo trei ani pe meleagurile lui. Brăncuși era prezent printre ei: „Nea Costică“. Operele lui artistice din oraș au căpătat nimb de legendă, de baladă, de epopee populară, de răsănit coplesitor al folclorului acestei regiuni și al întregului nostru folclor; al aspirațiilor sociale și artistice de o mare plenitudine și emoție; al simțămîntelor artistice de veacuri, pe care el le-a împlinit într-un chip genial.

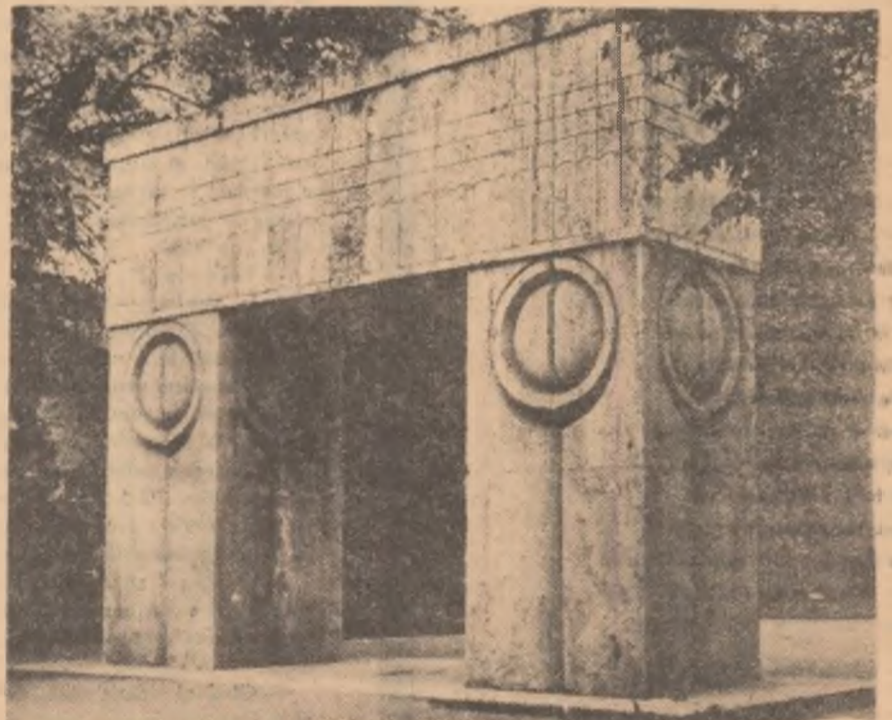
L-am cunoscut, în acel an al populusului la noi. Păstra puternic chipul blind și inspirat în același timp, modestia și puritatea țărânului. Nu făcea teorii de critică savantă, nu comenta. Mergea la esență, la geneza continuă a creației artistice. Îl plictiseau discuțiile împoșonate, serbede, găunoase. Discuții în redingotă. Am vorbit de-ale noastre, omenești, o noapte întreagă, într-o circumă din piața mare, pe cele două demitieri.

Și am iubit în el omul, demiurgul, pe mesterul zămislit din seva bărbătească a gliei noastre.

Pasărea măiastră

GHEORGHE DINU

Poarta sărutului din parcul de la Tg. Jiu

La 30 km spre nord de orașul Zan zibar a fost întemeiată prima cooperativă agricolă din Republica Unită Tanzania. În clișeu, o parte din locuitorii satului Kiduka Nya, în ziua întemeierii cooperativei au pornit la deșelțenirea terenului

DIN R. P. BULGARIA

Activitatea artiștilor amatori

În anii puterii populare, de la 9 septembrie 1944 și până astăzi, activitatea culturală de amatori din Bulgaria a cunoscut o dezvoltare deosebită. Nu există cămin cultural chiar și în cel mai mic sat pe lângă care să nu fie creată măcar o formație de amatori, de teatru, dansuri sau cor.

Anul trecut, la Sofia, s-a desfășurat faza finală a celui de-al doilea Festival republican, la care au participat aproape 14 000 de artiști amatori din toate colțurile țării. Faza finală a Festivalului a fost precedată de festivaluri locale, raionale, regionale și zonale (interregionale).

Pe o distanță de mai mult de trei luni, pe scenele căminelor culturale din sate și în casele de cultură ale orașelor sau pe estrade speciale amenajate zeci și mii de artiști amatori propagatori ai artei populare au etalat calitățile remarcabile de interpretare. Numai numărul formațiilor din căminele culturale care s-au prezentat la diferite etape ale festivalului a depășit cifra de 3 400 fără participanți au fost mai mult de 200 000. În timpul festivalului s-au desfășurat aproape 60 000 de spectacole.

La faza finală a celui de-al doilea Festival republican, la Sofia, căminele culturale au fost reprezentate de 101 formații muzicale. 45 formații de dansuri, 16 de

teatru, 12 de estradă, 4 de păpușari, o operă și o operetă interpretată de amatori.

O mare parte din aceste formații au demonstrat un înalt nivel interpretativ și au fost distinse cu titlul de „Laureat al celui de-al doilea Festival republican” fiind răsplătite cu medalii de aur, argint și bronz. Din totalul de 286 de medalii, 145, adică mai mult de jumătate au fost câștigate de formații ale căminelor culturale. Foarte bine s-au prezentat la festival corurile, ansamblurile folclorice, orchestrele de instrumente populare. Din cele 83 de medalii câștigate în această grupă de formații ale căminelor culturale le-au fost distribuite 52 dintre care 17 de aur, 20 de argint și 15 de bronz. S-au evidențiat în mod special formațiile căminelor culturale din satele Cameno (reg. Burgas), Satovcea (reg. Blagoevgrad), Beloslav (reg. Varna) și Vinograd (reg. Tirnovo), care pentru măiestria interpretativă dovedită au fost distinse cu medalii de aur.

Formațiile de dansuri au primit 15 medalii de aur, 13 de argint și trei de bronz. Foarte bine s-au prezentat la Festival și formații ale miniorităților naționale. Ansamblul turcesc al căminelor culturale din satele Sevan și Biserți din regiunea Razgra au câștigat medalii de aur.

Trebuie să subliniem că o linie caracteristică

pentru activitatea artistică de amatori în Bulgaria este lărga ei răspindire, faptul că a reușit să cuprindă masele, oameni de cele mai diverse preocupări. Pe scenele căminelor culturale ca și pe estradele în aer liber se întâlnesc câteva generații de amatori — de la cîntăreața de 8 ani Stanca Teneva din Vazovgrad și pînă la Donca Cambacova în vîrstă de 104 ani din satul Bogomilovo (reg. Starazagora).

În repertoriul formațiilor căminelor culturale predomină piesele și cîntecele de autori bulgari, care vorbesc despre luptele eroice ale poporului bulgar împotriva jugului otoman, împotriva fascismului și a capitalismului și despre succesele sale în construirea socialismului. Numeroase formații ale căminelor culturale valorifică folclorul bulgar punînd în circulație multe cîntece și dansuri uitate în decursul anilor.

În fața mișcării artistice de amatori din Bulgaria se deschid perspective mai luminoase decît oricînd. Cu repertoriul său bogat formațiile artiștilor amatori ale căminelor culturale dau posibilitatea de a se păstra foarte multe cîntece și dansuri populare, multe tradiții populare, frumusețea popului popular pe care le vor preda generațiilor viitoare.

P. BOICHINSKI
Sofia

Speranțe spulberate

Acum mai bine de zece ani, mai exact în august 1953, în orașul La Paz, capitala Boliviei, sub presiunea maselor populare, a fost semnat un decret de reformă agrară. Potrivit acestui decret, proprietatea asupra pămîntului se limita la o suprafață de cel mult 2 000 de hectare. Suplusele moșierilor urmau a fi răscumpărate de stat și împărțite la țărani. Suprafața totală a acestor surplusuri era apreciabilă, dacă ne gândim că nu mai puțin de 500 de moșieri posedau fiecare cîte circa 10 000 ha de pămînt.

În răstimpul care a trecut de atunci, însă, numărul țărănilor fără pămînt aproape că n-a scăzut deloc. De la promulgarea reformei și pînă azi au intrat în stăpînire foarte puțin țărani de pămînt doar foarte puțin țărani (unul din 15, așa cum arată statistica).

Săraci în țară bogată

În Tailanda, așa cum arată statisticile, sînt circa 2,5 milioane de dijmășii. Arendînd pămîntul de la moșieri, acești țărani sînt nevoiți să dea drept plată mai bine de jumătate din recoltă. Ceea ce le mai rămîne, le ajunge numai să-și ducă cu chiu cu vai zilele.

Un milion de oameni nu pot nici măcar să ia pămînt în arendă; aceștia sînt muncitorii agricoli, pribegi mereu prin țară în căutare de lucru.

Nu stau mai bine nici țărăni cu gospodării mici, stăpîni pe cîte un petec de pămînt. Neavînd mijloace să facă lucrări de irigație și lucrînd cu unelte rudimentare, rodul pe care-l obțin ei nu le e de ajuns ca să acopere nevoile întregului an, din care pricină sînt nevoiți să se îndatoreze la bogătași.

De altminteri chiar și țărăni improprietăriți nu s-au ales cu mare lucru. Moșierii au pus în vânzare în primul rînd pămînturile puțin fertile și greu de lucrat. Căpătînd minuscule petece de pămînt prost, țărăni n-au căpătat și credite, și nici mijloace tehnice.

Nu rare au fost cazurile cînd, pierduți în junglă și nevoiți să lupte din greu cu condițiile naturale aspre, țărăni și-au părăsit locurile și s-au dus iar să argătească moșierii.

Iată, dar, că în Bolivia puterea moșierilor s-a dovedit a fi mai tare decît decretul guvernului. Așa se face că în această țară reformă agrară a fost mai degrabă o înșelătorie, iar țărăni, care au luptat cu îndrăjire pentru efectuarea ei, și-au văzut speranțele spulberate.

După cum relatează revista „Agricultural Economy”, editată de Ministerul Agriculturii, majoritatea agricultorilor din țară sînt înglodăți în datorii. Ziarul „Siamrat” precizează că dintr-o sută de țărani, 74 sînt în permanență datori la cîmătari.

După cum se știe, Tailanda e considerată drept grînarul Asiei de sud-est. Culturile de orez ocupă aici aproape două treimi din terenurile arabile. Orezul tailandez se exportă în numeroase țări ale lumii. Dar cei care sînt cu brațele lor această bogăție a țării, crunt exploatați de moșieri și de cîmătari, nu se pot înfrupta din ea și duc o viață de mizerie, fiind săraci în țară bogată...

I. B.

Două tinere din R.D.G., viitoare crescătoare de păsări, în practică la ferma unei cooperative agricole

PROGRAMUL TELEVIZIUNII

DUMINICĂ, 10 IANUARIE

- 8.50 Gimnastica de inviorare la domiciliu.
- 9.00 Rețeta gospodinei.
- 9.30 Emisiune pentru copii și tineret: ● Echipajul Val-Virtej primește oaspeți (reluare) ● Posta copiilor.
- 11.00 Emisiunea pentru sate. Din cuprins: ● Interviu nostru: Ce veți face în anul 1955? ● Telejurnalul satelor ● Masă rotundă Amplasarea judicioasă a culturilor tehnice ● Adevărata putere — film documentar realizat de Studioul cinematografic „Al. Sabia” ● Curiozități științifice ● Artiști amatori în studio: Orchestra de muzică populară a Casei de cultură a tineretului din raionul 16 Februarie.
- 19.00 Jurnalul televiziunii.
- 19.10 Iarna pe uliță — montaj folcloric de cîntece și jocuri.
- 19.50 La stradă — film.
- 21.15 Muzică ușoară.
- În încheiere: Buletin de știri. Sport. Buletin meteorologic.

LUNI, 11 IANUARIE

- 19.00 Jurnalul televiziunii.
- 19.10 Pentru școlari: Curiozități botanice.
- 19.40 Muguri în soare — spectacol care cuprinde numere de balet, cîntece, dansuri și gimnastică artistică.
- 20.55 Improvizatie și artă — documentar.
- 21.15 Recital vocal-instrumental.
- 21.50 Telesport.
- În încheiere: Buletin de știri. Buletin meteorologic.

MARTI, 12 IANUARIE

- 19.00 Jurnalul televiziunii.
- 19.10 Pentru cei mici: Născătorii volpi

— „Împărțeața volpului”.

- 19.35 Emisiune de știință: Temă cu variațiuni.
- 19.50 La răspîntie — film.
- 21.15 Muzică distractivă.
- În încheiere: Buletin de știri. Buletin meteorologic.

JOI, 14 IANUARIE

- 19.00 Jurnalul televiziunii.
- 19.10 Micii electrotehnicieni.
- 19.40 Numai o poveste — un basm după frații Grimm.
- 19.58 Roman Rolland.
- 20.35 Dragoste la zero grade — film.
- În încheiere: Posta televiziunii. Buletin de știri. Buletin meteorologic.

VINERI, 15 IANUARIE

- 19.00 Jurnalul televiziunii.
- 19.10 Pentru tineretul școlar: Vă place muzica?
- 20.00 Săptămîna.
- 21.00 Spectacol prezentat de ansamblul de cîntece și dansuri „Clocița” al Ministerului Agriculturii Interne.
- În încheiere: Buletin de știri. Buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ, 16 IANUARIE

- 19.00 Jurnalul televiziunii.
- 19.10 Pentru copii și tineretul școlar: Album artistic prezentat de elevii ai școlii de muzică nr. 2.
- 19.50 În fața hărții.
- 20.00 Teatru în studio: Rața sălbatică de Henrik Ibsen.
- 22.00 Muzică ușoară instrumentală.
- În încheiere: Buletin de știri. Sport. Buletin meteorologic.

Victor EFTIMIU

Glumele lui CARAGIALE

● L-am cunoscut pe Caragiale prin 1911, puțină vreme înainte de stingerea lui din viață. Venise de la Berlin, pentru un scurt popas în țară. L-am întâlnit pe Calea Victoriei, în fața palatului.

— Tu ești Eftimiu? mă întrebă maestrul, cu un zîmbet prietenesc și admirativ.

„Țara asta are doi scriitori: pe mine și pe tine!”

Am întors capul să văd cui i se adresează acest compliment și, fiindcă la spatele meu nu era nimeni, am luat asupra mea măgulitoarea apreciere.

M-am dus la cateneaua Imperial, la cițiva pași de locul întâlnirii cu autorul „Scrisorii pierdute”. La o masă a localului ținut de vestitul Kübler, era Octavian Goga.

— Tavi, — i-am spus cu entuziasmul naiv al tinereții — știi ce-mi spuse adinecuri Conu Ianu? Țara asta are doi scriitori: pe el și pe mine!

— Așa mi-a spus și mie! Imi replică Octavian Goga, cu un suris sceptic.

● Tot după o masă copioasă, oferită de Gheera, la Ploiești, masă care se prelungise târziu după miezul nopții, Caragiale ieși pe maidanul din spatele restaurantului să ia puțin aer. Se clătina, întru cițva. Un tânăr se apropie de el și îl apostrofă:

— Nu ți-e rușine, moșule, să fii în halul ăsta? — Ascultă, băiete, tu știi cu cine vorbești? Eu sint Ion Luca Caragiale!

— Dacă dumneata ești Caragiale, atunci eu sint Vasile Alecsandri! îi replică, prompt, impertinentul june, care-l luase pe maestrul drept un impostor.

● Caragiale povestea o scenă de familie, pe care n-a pus-o în colecția acelor delicioase

„Momente”, carte care, alături de „Scrisoarea pierdută”, „Năpasta”, și de tragicele povestiri țărănești, i-au sporit gloria de mare scriitor.

Soțul și soția stau de vorbă.
— Bărbate, spune doamna, n-ar fi momentul să tăiem curcanul?

— De ce?

— Se împlinesc zece ani de cînd ne-am căsătorit!

— Și ce e de vină curcanul? replică soțul.

● Într-o noapte de vară, la Blaj, în 1911, cînd se sărbătoreau cincizeci de ani de la întemeierea asociației de cultură „Astra” din Ardeal, l-am ascultat pe Caragiale vorbind ore întregi, în grădina prozatorului Al. Ciura. Avea o vervă inepuizabilă. Noi, cei tineri, eram copleșiți de osteneala orelor nedormite. Maestrul, în cămașă, fără să simtă răcoarea nopții, vorbea mereu, spunea lucruri pline de umor, dar și de poezie. La un moment dat, se auzi lătratul depărtat al unui ciine.

— Auziți voi lătratul ăsta? Ciinele e cel mai vechi și mai credincios prieten al omului. Îl însoțea prin păduri, în căutarea vinatului, se lupta cu fiarele. Împărțea cu el toate primejdiile. Cînd lucrurile s-au mai potolit și trogloditul a putut să-și încropească un adăpost, o locuință, atunci au venit femeia și pisica la casa omului!

● La banchetul dat a doua zi, criticul Ion Scurtu a ridicat paharul „pentru marii noștri umoriști aici de față: Ion Luca Caragiale și George Ranetti”.

Caragiale a bătut cu pumnul-n masă și a ripostat:

— Eu nu sint umorist, eu sint un profund sentimental!

CRONICA RIMATĂ

Ștefan TITA

FULGUL

DE ZĂPADĂ

Fire de zăpadă se desfac din caer,
Împletind betea de argint pe ram, —
Și un fulg zburdalnic beat de-atîta aer,
A venit să-mi țină de urît la geam...

El mi-a spus de pildă cum, plutind în voie,
Ca o parașută, nefăcînd nimic,
A văzut cum cîmpul, plin de bunăvoie,
Neaua o așteaptă ca pe-un bun amic.

Din adîncă brazdă, în larg de cîmpie,
Griului acuma virful i-a și dat.
Fi-va ger afară? Ei și, las' să fie!
Sub zăpadă, lutul e... termoficat.

Mi-a spus mai departe că făcînd popasul
Într-un sat de vale, cam depărțitor,
A văzut cum oameni, potrivindu-și pasul
Spre cămin se-ndreaptă la televizor.

Alții însă, iată, au rămas de-o parte
Și sint mulți la număr dacă socotim,
Ne-ntrebat răspunde fiecăre-n parte:
— Păi, avem și-acasă... ce să ne-mbulzim?

Mi-a vorbit de sporturi, de echipamente:
Schiuri și patine scoase-s din dulap
Și vezi pretutîndeni că noi elemente
Pe ghețuș sau pîrtii de-abia mai încap.

Mii și mii de tineri, în spartachiadă
Și flăcăi și fete se întrec voios,
Dovedînd-o „negru pe alb”... de zăpadă
Că li-i clară mîntea într-un trup vinjos.

ORACOLUL DE LA ROȘIUȚA

Auzit-ați de Pithia, vestita ghicitoare greacă din antichitate?

Ea își stabilise sediul la Delfi, de unde vine și vorba cu oracolul, adică prezicătoarea de la Delfi. Ei bine, trebuie să vă fac o mărturisire: Pithia era o biată începătoare, era un nimic pe lingă faimoasa Enășoica din satul Roșiuta, raionul Strehaia, care o face pe profeteasa în zilele noastre. Asta ghicitoare! Pithia ghicea în măruntaie de pasăre. Probabil că în marginierea ei, de femeie a antichității, neavînd la dispoziție o modernă carte de bucate, știa să gătească numai ciorbă de potroacc, că altfel nu văd ce nevoie avea de atîtea măruntaie. De atunci însă, arta culinară a evoluat considerabil. Enășoica de la Roșiuta știe să gătească și friptură și ciulama. De aceea primește de la naivii care vin s-o viziteze, nu numai măruntaie, ci toată pasărea. Dar ce-i al ei, e al ei — e modestă. Dacă nu vine omul cu o pasăre, nu-l dă afară. Se mulțumește și cu făină, țuică sau brînză. Cînd e cazul, ea să nu-l jignească pe vizitator, ia și bani. Doar are nevoie și oracolul de la Roșiuta de o sur-să... de inspirație, căci de ghicit, ghicește în bobi. Nu știu de unde s-a adunat atîta înțelepciune în capul modernei Pithia, că le zice de râmii cu gura căscată.

Iată că tocmai intră la ea o femeie. Să ne facem nevăzuți (dacă Enășoica poate să ghicească, de ce n-am putea noi să devenim invizibili?) și să auzim ce i se prezice.

— Hai să-ți spun trecutul, prezentul și viitorul.

După ce trage cu ochiul spre mîinile vizitatoarei și îi vede veri-gheța, continuă:

— Ești măritată cu un bărbat.

— Că bine spui!

— Ai și copii?

— Pe Ionică.

— Copilul matală se numește Ionică și o să-ți facă o mare bucurie. Se însoară.

— Dar e abia la școala primară.

— Da' ce, eu am spus că se însoară acum?

— Văd aici în bobi că Ionică o să se însoare cînd i-o veni vremea și o să

ia o fată cu care o să trăiască în aceeași casă. Dar matală mai ai și un mare „of” la suflet. Ți-e dor de cineva drag, care e dus departe.

— Soră-mea, Veta.

— O să te vezi cu Veta...

— Auăleu, ferească sfîntu!

— Păi nu spuneai că ți-e dor de ea? Nu vrei s-o vezi?

— Veta e moartă de un an...

— Atunci o s-o vezi într-o fotografie. Ce, n-ai o fotografie de a ei?

— Ba da.

— Ei, vezi?! Și nu mă tot întrerupe. Vei face matală un drum, după ce pleci de aici.

— Bărbatu-meu cîcă să mergem la căminul cultural, că-i brigadă diseară.

— O să fii acolo cu lume multă și o să te bucuri.

— De ce?
— Asta nu imi spun bobii, dar negreșit îți cade bucurie.

— Stai că știu eu de ce. Mi-a spus bărbatu-meu. Dar mai bine să-ți „ghicesc” în bobi, se oferă clienta:

Enășoica, cu ghicitul

la la lume piuitul.

Însă azi, spre înserare

O să dea de-o supărare.

Și prezicerea falsei

cliente s-a împlinit. E-

nășoica, precum i se

spune prin partea locu-

lui — iar pe numele ei

adevărat Ana Drăgoes-

cu — a fost demascată

în programul brigăzii

artistice de agitație.

Dacă la Delfi ar fi exis-

tat o brigadă artistică,

poate că, nici Pithia nu

și-ar fi continuat nestin-

gherită meseria. Noroc

însă că la Roșiuta

există.

A. CROITORU

„...Ce bine ne-nțelegem noi doi!”

— Ce doriți?
— Să vă spălați pe mîini!

Desene de Adrian DRAGOMIRESCU

(de la Expoziția „Desenul satiric în sprijinul educației sanitare”)

Insecticid „garantat”
(Din revista „Eulenspiegel”—R.D.G.)